

Posamezna številka stane 2 kroni.

Naročnina listu: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četrt leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban številka 113.

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LUDSTVO

Poštnina v državi SHS pavšalirana.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta številka 5. - Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban številka 113.

46. številka.

Maribor, dne 19. aprila 1922.

Letnik XIV.

Ljutomer in Slov. Bistrica.

Slovensko ljudstvo je po večini uvidelo, koliko napako je storilo pri volitvah v novembru 1920, ko je verovalo praznim obljubam samostojnih in socialdemokratskih demagogov in njihovim ogromnim in ostudnim lažem proti Slovenski ljudski stranki. Odločna, značajna in dosledna borba poslancev naše stranke v Beogradu mu je odprla oči, ker mu je dokazala, da je našim poslancem prvo in poglavito strankin program, kojega čuvajo kot svečano obljubo, dano narodu, in hkrati kot javno zahtevo naroda, sporočeno njegovim zastopnikom. Vsi sloji našega naroda se utrjujejo v prepričanju, da poslanci Jugoslovanskega kluba te moralne vezi med seboj in med narodom niso pretrgali, tudi oskrunili ne, marveč, da se za program v narodni skupščini v Beogradu borijo zvesto in vztrajno z vsem orožjem duha in volje. Slovensko ljudstvo je videlo in vidi naše poslance kot ostre bojivke na parlamentarnem bojišču zoper pogubonosni centralizem in zoper vse politične, gospodarske in kulturne krivice, s katerimi centralistični mogotci obkladajo naš narod.

Delo naših poslancev je med našim ljudstvom nabralo velik kapital zaupanja v stranko in njene voditelje in ta kapital raste od dne do dne. V isti meri pa padajo nasprotne stranke.

O demokratski stranki ni treba niti govoriti. Medklic poslanca dr. Hohnjeca na širokoustenje poslanca dr. Kukovca, češ, da govori v imenu slovenskega naroda: »Kaj bote Vi govorili v imenu slovenskega naroda, ko morete vse svoje pristaše spraviti na eno fotografsko ploščo«, se obistinuje vedno bolj in bolj. Demokrate tudi nameravani pohod na deželo ne more rešiti, marveč jim bo na lastne oči in ušesa prinesel dokaz, da slovenski kmet, delavec in obrtnik in trgovec absolutno obsoja in ogorčen zavrača stranko, ki je pozabila na svoje slovenstvo, v katero je bila rojena, ter po suženjsko klečeplazi pred centralističnimi mogotci v Beogradu. Tudi Šusteršičevo izdajstvo, katerega bi demokrate radi uporabili kot zaveznika, jim ne more prinesiti pomoči, ker pomnožitev neznačajnosti ne pomeni prirast moči.

O slovenski Samostojni stranki je naš narod že sklenil svoje račune. Obsodba se glasi: smrt, neizprosna in neizogibna smrt. Razburjeni vzkliki, ki so poslan. Dobniku na zadnjem shodu doneli v obraz, preteč mu grozno pretnjo, ako se bo upal sploh izpregovoriti, so dobro dokumentirali politično smrt, na katero je Samostojna obsojena med našim narodom.

Socialnodemokratske poslance smatrajo malokmeti, delavski in obrtni sloji kot istovetne in istovredne z ljudmi, ki so izvršili poneverbo. Samostojnost, neodvisnost in republikanstvo so obljubljali pred volitvami, v ustavotvorni skupščini v Beogradu pa so bili pripravljivi glasovati za centralistično ustavo, ako bi vlada potrebovala njihove glasove, v beograjski skupščini se navdušujejo za centralizem ter glasujejo za delitev Slovenije in odvzete pravice avtonomije in pokrajinske samouprave.

Naš narod vidi svoj spas edino le v naši Ljudski stranki. Nje se oklepa z zaupanjem in vnemo. Okoli njene zastave se zbira v vedno brojnejših vrstah. To spričujejo shodi naše stranke med ljudstvom. Na velikonočni ponedeljek sta bila dva taka shoda, o katerih v naslednjem poročamo.

V Ljutomeru se je kljub temu, da je bil shod napovedan še le v zadnjem času, zbralo veliko število ljudi. Gotovo jih je bilo preko 500. Predsedoval je zvesti naš pristaša Jakob Rajh. Poslanec dr. Hohnjec je v obširnem govoru razpravljal o važnejših dogodkih zunanje in notranje politike. Genovska konferenca, katero je Evropa tako želela in katera zdaj zboruje, ne bo imela pričakovane uspeha, ako bodo velekapitalistične države dosledno igrale ulogo volka, ki po nekakem domišljenem prirodem zakonu hoče požreti jagnje. Vse majhne evropske države, zlasti one, ki so nastale kot posledica vojne, o napram velikim silam na finančnem polju v ulogi jagnjeta. To ulogo sedaj usiljuje Italija naši državi — tudi na mednarodnem političnem polju, ko hoče z revizijo rapalske pogodbe doseči pomnožitev svojega ozemlja in ojačitev svojega gospodarskega in političnega položaja na škodo naše države. Ako bo naša vlada na to pristala, bo jo zadel najostrejša obsodba vsega naroda, brez razlike plemena in strankarske pripadnosti.

Naša država tako dolgo ne bo prišla do pravega ugleda in moči na zunaj, dokler ne bo dobro in pravilno urejena na znotraj. Dr. Hohnjec je stvarno in ostro obsodil centralizem in osvetlil stališče, ki ga napram centralistični ureditvi države zavzemajo poedine slovenske stranke, zlasti demokratska, socialnodemokratska in samostojna. Centralizatorji so ne državotvorci, marveč državorušilci, ker odbijajo hrvatsko in slovensko pleme od ideje enotne države, hoteč ga v imenu državne edinstvenosti politično podjarmiti tretjemu plemenu. Unitaristi ali uniformalisti kakor se imenujejo naši centralizatorji, hočejo edinstvenost upeljati na vseh poljih, samo tam ne, kjer bi najprej se morala izvesti enakost in enakopravnost, na davčnem polju. Svojo finančno nesposobnost vlada najbolje dokumentira s tem, da še ni predložila narodni skupščini državnega proračuna, marveč po branjevsko gospodarji z dvanaestinami, s čimer se ni posebno priporočila pri genovski konferenci. Evropa zahteva od držav, ki se do nje obračajo za kredit, ravnovesje v državnem budgetu. Tega ravnovesja v naši državi ni ter ga tudi ne bo, dokler se ne bo v smislu splošne zahteve civiliziranega sveta po razoroženju tudi pri nas v izdatni meri zmanjšalo število stalne vojske. Govoreč o našem vojaštvu, je dr. Hohnjec odločno obsodil tiste slovenske poslance, ki so v narodni skupščini glasovali zoper obtožbo bivšega vojnega ministra Žečeviča, radi ogromne propasti naših rekrutov. Dr. Hohnjec je govoril o nameravanem razkristjanjenju šol, proti kateremu je navzoči narod ostro protesti-

ral. Končno je posl. razpravljal o organizacijskih nalogah stranke, o Šusteršičevih nakanah proti edinstvi v stranki, ter klical pod našo zastavo vse tiste, ki jim je pri srcu ohranitev in napredek slovenskega naroda ter pravilna in vsa tri plemena zadovoljujoča ureditev naše države. Navzoči so vsi, brez izjeme odobrvali poslančeve besede ter njemu in vsemu Jugoslovanskemu klubu izrekli popolno zaupanje.

Na shodu v Slovenski Bistrici je udeležba bila nepričakovano velika. Zastopani so bili okraji: Slov. Bistrica, Konjice, Ptuj in Maribor. Iz slovenjebistriškega okraja so bile udeležene vse občine z župani in številnimi pristaši. Sijajna je bila udeležba posebno iz domače, makolske in laporske župnije. Velika dvorana v hranilnici je bila z galerijo vred nabito polna.

Ko so vstopili naši poslanci v dvorano, jih je zbrani narod veselo pozdravil. Za predsednika velikemu zboru je bil izbran župan iz Spodnje Nove vasi g. Zafošnik. Vlada je poslala na shod komisarja Makarja.

Prvi je dobil besedo narodni poslanec g. Vlado Pušenjak, kateri je v enournem poljudnem govoru opisal slabo gospodarstvo sedanje vladne večine, o nameri, da zopet zviša davke. Poslanec je s številkami dokazal, da vladne stranke uganjajo tako finančno in gospodarsko politiko, katera bo uničila ne samo blagostanje kmeta, obrtnika in delavca, ampak tudi državo samo. In to vlado, katera našemu ljudstvu daje samo nova bremena in pozna samo nasilja, to vlado podpirajo samostojni in tudi socialnodemokrate. Pozival je zborovalce, naj vse občine in drugi zastopi pošljejo Jugoslovanskemu klubu proteste proti nameravam novim davkom.

Obč. odbornik Gril iz Slov. Bistrice pojasnjuje, kako demokratski voditelji v naših krajih odpravljajo visoke davke. Ko je prišel protest proti nameravanemu zvišanju davkov v pretres pri občinski seji v Slov. Bistrici, je advokat in demokrat dr. Pučnik izjavil, da so taki protesti samo politika in da kmetje še itak ne plačujejo preveč davkov. Take misli ima o kmetih liberalni advokat.

Poslanec Zebot je govoril o političnem položaju. Dotaknil se je pred vsem dveh točk: vprašanja avtonomije Slovenije z ozirom na delo v narodni skupščini in vprašanja trpljenja naših mladeničev-vojakov. Z živahnimi medklici je narod obsojal slovenske samostojne, demokrate in socialdemokrate, ki so zakrivali parcelacijo Slovenije. Obljubo, da naši poslanci ne bodo odnehali, dokler ne bomo dobili avtonomne, združene Slovenije, so v zborovalci z velikim odobravanjem na znanje. Govornik je obširno govoril o trpljenju in krivicah, ki so se godile in se še godijo vojakom v posameznih garnizijah. Poslanci Jugoslovanskega kluba z dr. Korošcem na čelu (viharni in dolgotrajni živijo-klici, »živijo Korošci! Bog ga živi, Bog ga živi!«) so bili, ki se energično zahtevali, da se mora vse one, ki so zakrivali nesrečno smrt več kot 300 rekrutov, postaviti pred sodišče. Slovenski samostojni in demokratski poslanci pa so glasovali proti obtožbi. (Ogorčeni medklici. Celi zbor kliče: »Sram jih bodi!«) Poslanci naše stranke pa hočejo vedno brez strahu braniti trpeče naše sinove. Poslanec je še govoril o preganjanju katoličanov, o Pučljivi jari pšenici, o pristanski razdelitvi svote osem milijonov za prehrano revnih slojev, o delavskem vprašanju ter o naših nalogah za bodočnost.

Domači rojak dr. Jerošek je govoril o novem šolskem načrtu. Jasno je tudi očrtal, kako skušajo demokrate in drugi naši neprijatelji s pomočjo znanega dr. Šusteršiča kršiti edinstvo in stranki iz namena, da nas oslabijo. Z velikim ogorčenjem je zbor obsodil Šusteršičevo izdajalsko postopanje.

Na shodih v Ljutomeru in Slov. Bistrici so bile sprejete resolucije sledeče vsebine:

1. Energičen protest proti 100 odstotnemu zvišanju davkov.
2. Zahteva se revizija ustave in nedeljena avtonomna Slovenija.
3. Obsoja se nečloveško in nekulturno ravnanje z našimi rekruti in vojniki na transportih in v posameznih garnizijah. Krivci se morajo ostro kaznovati.
4. Zahteva se nov vojni zakon, ki bo zmanjšal dobo službovanja in ki bi določil, da ostanejo slovenski fantje v kadrih v Sloveniji.
5. Izreka se popolna zaupnica Jugoslovanskemu klubu, posebno načelniku dr. Korošču.
6. Zahteva se takojšnji razpis volitev v narodno skupščino.
7. Najodločnejši protest proti nameravanemu šolskemu zakonu, ki hoče razkristjaniti šole in vso mladinsko vzgojo.
8. Obsoja in zavrača se poskus dr. Šusteršiča, da bi razbil edinstvo naše stranke.
9. Obsodba nad politiko hrvatskega bloka z Radičem na čelu, kateri je s svojo neudeležbo v Beogradu skriv sedanjega vladnega režima. Od naših poslancev se zahteva, da kot odločna opozicija kontrolirajo v Beogradu delovanje vlade in nas ščitijo.

Vse resolucije so bile sprejete z navdušenim odobravanjem. Ne ena roka se ni dvignila proti. Navzoči samostojneži so bili mirni in so glasovali za vse resolucije.

Nasilja brez konca.

Danes, ko svet s tolikim upanjem gleda v Genovo, — kjer so se zbrale evropske države, da uredijo svet in sporazumejo narode, da se ne bi klali med seboj, temveč se složno podprli in obnovili svetovno gospodarstvo, nas še prav posebno pretresajo in vznemirjajo dan na dan nove vesti o strašnih, srednjeveško-barbarskih izgredivih v naši državi. S strahom se moramo vprašati: Kje smo? — Po genovski konferenci, po vseh kulturnih in miroljubnih namenih bi se dalo sklepati, da živimo v kulturni dobi, razna nasilja nas pa povračajo daleč nazaj v mračnjaštvo

in razne stvari od danes nas živo spominjajo na nekdanje divjanje turških bašibozukov.

Stvari, ki se dogajajo pri nas, ne morejo biti interna stvar naše države, v svoji grozoti in svojem divjaštvu spadajo pod obsodbo človeštva in kulture. »Edinstvo« se je doseglo v tem, da se Srbi, Hrvati in Slovenci, ki odločno nasprotujejo partijam današnjega režima, stavljajo izven zakona, da po njih padajo batine in da se nad njimi v ječah izvršuje prava srednjeveška tortura. Komunist, republikanec in avtonomist pa naj bo Srb, Hrvat ali Slovenec, postaje danes »vogelfrei« in v državno službo hrumijo danes skozi široko odprta vrata razni divjaški elementi, da vso svojo bestialnost lahko posvetijo spasu radikal-policajske demokracije, ki se je razglasila kot edino državotvorna.

Mučilnice v glavnači, kockarji Dušani, podporučniki Vukmani, ki bijejo jetnike z volovskimi žilami, ki jim izbijajo zobovje, jih vlačijo za lase, obešajo krvavo-rzemesarjene v dimnike, ki jih suvajo in trpinčijo krvavo in nekrvavo z lakoto in žejo, bičem in verigo, se pojavljajo v vedno novi izdaji. Pošteni sodniki zapuščajo službo, ker nočejo za plačo postati rabelji, nepošteni pravdniki pa javno izjavljajo, da mora justica služiti partiji in režimu. Vsi politični procesi so razkrili strašne zločine po ječah in uradih in pri vsem tem so se nalagale težke kazni mučenim žrtvam, o kaznovanju rabeljev in zločincev med policijo in uradničtvom pa ni bilo ne duha ne sluha, nekateri taki zločinci so celo avanzirali in sprejeli za svojo bestialnost nagrado.

Režimski listi toliko pišejo o »boljševskem pekl« o zarotah in grozotah komunistov, izmozgani davkoplačevalci morajo plačevati na 1000 brošur in slik o rusko-sovjetskem »nasilju«, v glavnači in drugih ječah se pa vse to dan na dan počenja. Nasilja, ki jih sami počenjajo, potikajo tu ljudje drugim.

Nasilja, ki se vršijo nad delavstvom, so brez primere. Policija z vsemi svojimi obznanami in uredbami je v službi velekapitalistov in delavci se preganjajo kot brepravna raja. »Sub-transporti so vsak dan na poti, tisoči in tisoči potujejo od zapora do zapora in delavske eksistence se uničujejo. Delavci-profesionalisti se izganjajo iz dela in posla v svoje pristojne kraje in tako je elektromonter na bosanski Grmeč-planini in tipograf nekje v Metohiji naravnost izročen lakoti in obupu.

Prijepolski proces nam je pokazal žandarmerijskega kapetana, ki zažiga hiše in vrši nečloveško torturo po zaporih. Ta kapetan Aleksič lastnorčno batini jetnike in sam vodi strašno mučilnico, kjer se volovski žili pridružujejo še klešče za ščipanje rzemesarjenih teles. Drugega oficirja-divjaka imamo v Sandžaku v vasi Mijakoviči. Tu so bili lani ubiti muslimani Hrapoviči, letos pa dva Srba Zorič in Čošovič. Ljudje menijo, da so isti razbojniki ubili ene kot druge, neki rezervni oficir Knježević je pa trdil, da so ubili oba Srba sorodniki lani pobitih Hrapovičev. Na trgu v Plevljah je že parkrat zagrozil tem ljudem, da mu ne pridejo živi iz rok. Ogroženi so to prijavili policiji, ta pa ni ničesar storila in Hrapovičeva družina je pred kratkem v resnici žalostno podlegla nasilju. Knježević je zbral nekaj pravoslavni seljakov ter začel oblegati Hrapovičev hišo. Hišo so obkolili in streljali v njo, Knježeviću je pomagal tudi par žandarjev. Proti jutru je poskusil eden od Hrapovičev družine, da pobege in oblegane hiše, oblegovalci so ga pa prijeli. Pred vrata so nanosili suhih drv in slame in ujetega Hrapoviča so prisilili, da je sam zažgal to netivo pred rodno hišo. Ko je to storil, so ga ubili in pomorili so tudi vse ljudi, ki so začeli bežati iz goreče hiše. Med žrtvami so bili tudi žene in 15letno dekle. Ženam so razbojniki porezali grudi. Oblast je vse to mirno gledala. In vsi so pobeželi še ostali sorodniki Hrapovičev in okrožni načelnik Todorovič, mesto da bi kaznoval zločinca, in zaščitil preganjane, je še izdal odredbo, da se nobeden od Hrapovičevih sorodnikov ne sme več vrniti v vas.

Iz tega se vidi, da Beograd take strahote tpi in celo še podpira in zato je potrebno vprašati, kam to vodi in kako radi takih stvari izgledamo pred kulturnem svetu.

Politični ogled.

KRALJEVINA SHS.

Čez velikonočne praznike ni zborovala skupščina in tudi razni odbori in pododbori so za nekaj dni prekinili svoje delo. Pašič je ministrom in kralju poročal o poteku genovske konference. Naš genovski delegat dr. Kumanudi je na potu iz Genove v Beograd, kamur so ga pozvali v nekaj važnih zadevah. Drugi delegat dr. Ninčić pa se je mudil čez praznike v Nizzi pri kneginji Jeleni.

O muslimanskem klubu poročajo iz Sarajeva, kjer je zboroval njegov glavni odbor, da se je razcepil na Spahovo in avtonomistično skupino s 36 odborniki in na Maglajičevu s 13. Vsled tega razcepa med Turki sta ponudila muslimanska, komaj vzpostavljena ministra Vilošević in Omerović Pašiču svoji ostavki. Tudi tokrat bo menda ostalo samo pri demisijski ponudbi, ker muslimani so mojstri v pretnjah, kot n. pr. Pašič.

BOLGARIJA.

Iz razgovora bolgarskega ministrskega predsednika Stamboliskega z dopisnikom beograjskega lista »Vreme« odseva dobra slika bolgarskih političnih razmer in pa odnošaje med Bolgarijo in državo SHS. — O svoji zemljoradniški stranki je dejal, da ne želi boja z meščanskimi strankami, hoče pa boljše oskrbeti in zavarovati seljaka, kot so do včeraj delale šovinistične stranke. O odnošajih do srbskih sosedov pravi: »Srbiji ne pristojta zmagovita poza, ki si jo lasti. Srbski in bolgarski šovinisti onemogočujejo sporazum in zbliznanje vseh sosednih narodov. Sovrastvo, ki se širi od obeh strani, je zelo škodljivo in zlasti Srbi naj se varujejo odbijati bolgarsko pomirljivo strujo, ker je to voda na mlin šovinističnim skupinam. Srbski šo-

vinisti se sklicujejo na grobove in bolgarski, ki so leta 1913 pri Bregalnici napadli Srbe, tudi neprestano govorijo o grobovih, če se pa ena ne druga stran ne odreče teh živih spominov na grobove, lahko vse to nove in še bolj globoke izkoplje. — Na genovsko konferenco ne polaga posebnih nad in pravi, da še dolgo ne bo odstranjeno vse to, kar stiska in ogroža celo Evropo. To je šovinizem in zaigranost militarizma.

GENOVSKA KONFERENCA.

Konferenca je razdeljena na komisije in podkomisije in marsikaj se rešuje pri zaprtih vratih. Čičerinov govor je izvedela Evropa še le po dveh dneh in od gotove strani se marsikaj ukrepa, da bi se svetovno zanimanje za konferenco kolikor toliko ohladilo. — Pri vsem tem pa je že sam sestanek konferencie velik uspeh in napredek. To pomeni, da se svet otreša napačnih političnih metod, po katerih je vladalo doslej celo Evropo samo nekoliko zmagovalcev. Po Genovi bo bankrotiral Vrhovni svet zaveznikov in na njegovo mesto mora stopiti zastopstvo vseh narodov. Sile se bodo v drugi smeri opredelile in to se že danes opaža. To smer Lloyd George že dolgo napoveduje. Nekoč je odgovoril v angleškem parlamentu na vprašanje po pogojih za obnovo sveta: »Mir v Evropi! — Nekdo se oglasi: »Saj ga že imam!« — Lloyd George pa odvrne: »Nimamo ga!« — Troje je za to potrebno: najprej je treba privedi Nemčijo, Rusijo in vse neutralce v evropsko politično delovanje, potem z najmanj 10 letnim premirjem obvezati vse države, da ne bodo grabile preko svojih meja, in tretjič razoroženje. Nemčija, če tudi prisiljena, je to že izvedla, Rusija bi proti gotovim zagotovilom to takoj storila, druge države bi same sledile, ostale in tudi Francosko je pa treba na vsak način na to pripraviti. — To stališče zastopa tudi Amerika in ostale države, samo Francija še zvenka z orožjem. Na eni strani stoji svet, na drugi pa Francija, — to je glavni vtis diplomatskega boja v Genovi. — Francoski delegati so v vedni zvezi s Poincaré-jem, pa tudi ruski dobivajo navodila od Lenina iz Moskve. Splošno se govori in opaža, kako francoska delegacija pada v izolacijo, kot nekdanja carska Nemčija, ko je odbila sodelovanje na mirovni konferenci v Haagu. — Avstrijski kancler dr. Schober je izjavil, da upa na velike uspehe genovske konference. Dosedanja pogajanja so imela značaj priprav in splošne orientacije. Prve rezultate pričakuje koncem tega tedna. — Luksenburška delegacija je konferenco zapustila, ker ji niso dali mesta v nobeni komisiji. Svoje zadeve je poverila belgijskemu zastopniku.

Beleške.

Ruski in SHS delegati v Genovi. Italijanski listi posebno naglašajo sposobnosti šefa ruske delegacije. On ni samo sijajen govornik od elana, temveč tudi izvanredno logičen in sposoben, da v svojih govorih prikazuje precizne sisteme. Kakor v političnih, tako vzbujajo tudi v meščanskih krogih šef ruske delegacije Čičerin največje zanimanje. Nek italijanski list opisuje, kako pozdravljajo Čičerina na ulici študenti. Njegova uloga v Genovi je enaka Lloyd Georgu. (»Epoha« št. 1036). Ruski delegati se neprisiljeno gibljejo v vseh krogih, kakor so strogo dosledni pri razpravah, tako so priključivi v privatnem občevarju z drugimi delegati. Če iz privatnega nanese pogovor na politična vprašanja, z največjim mirom razpravljajo o vsem mogočem. Nasprotnika iznenadijo z mirno, priključivo in vpludno predloženo stvarnostjo. Rusi so se skušali približati tudi SHS delegatom, ti se jih pa skrbno izogibljajo. Ali jih je Pašič naučil, da hodijo okrog z zaprtimi ušesi in očmi in da se skrivajo, ali jih ima pa kak Francoz na vrvi. Ruski delegat kakovski je celo tako mimogrede omenil dr. Kumanudiju, da je v Odesi in drugod mnogo jugoslovanskih državljanov, katerih se pa ne da poslati domov vsled čudnega obnašanja SHS vlade napram — Rusiji.

Ruski caristi postajajo v državi SHS od dne do dne bolj oblastni in naduti. Beograjski list »Balkan« je stopil v njihovo službo in vsak dan prinese kako proslavo ruskega carja — »belega orla«, danice slovanstva, stebra civilizacije itd. Carska Rusija je postala parola v Beogradu in tudi »diplomatske« glave se bavijo z nekakim carstvom od Črnega in Jadranskega morja do Vladivostoka. Pašič je že večkrat povedal, da ostane njegova zunanja politika taka, kot je bila pred vojno in še misliti se ne da, da bi danes uvidel, da se danes ne da vladati, kot so nekdanj vladali — razni Rasputini. Pred vojno je bila Pašičeva politika zveznata z rusko-carsko in ker te ni več, se Pašič s carističnimi zarotniki vred trudi, da jo zopet ustoliči in da carska ruska kočija pripreže tudi njegov politični vozček, ki ni najde poti in mesta v kulturnem svetu. Zarotništvo caristov in pomoč naše vlade obojajo vsi kulturni ljudje in tudi Rusi, ki sicer niso prijatelji današnjega ruskega režima, imajo pa dovolj demokratičnega čuta, da obojajo monarhistične spletke in nakane. O caristični reakciji, ki se je ugnez dila v Jugoslaviji, piše ruski emigrantski list »Glas Rusije« in tudi v beograjski »Epohi« se oglašajo pošteni ruski glasovi. V »Epohi« št. 1038 čitamo: Ruski caristi prav gotovo ne razumejo zgodovine. Ti generali in baroni mislijo, da je Rusija propadla v istem trenutku, ko se je njim odvzela zemlja in razne privilegije. Oni so v stanu, zvezati se tudi z vragom, samo da bi dobili nazaj zemljo, epolete in privilegije, pripravljani so služiti komur bilo, samo da se povrne sijajna doba, ko je bil seljak gospodov suženj in ko so oni vladali z bičem in vislicami. — Jedro caristične reakcije se je zagrizlo v Jugoslavijo, tvorijo se »vojna« društva in SHS oblasti gredo v vsakem oziru voditeljem carističnega pokreta na roko. Ruse, ki nočejo v take »kružoke«, ovadijo caristi SHS oblasti, ta jim vzame podporo ter jih preganja. Wrangel nastopa v imenu naše države in nje ne oblasti se tudi poslužuje, kolikor mu je volja. Wrangelovi Rusi imajo v Jugoslaviji vse, drugi pa nič. Oblasti jih na caristične migljaje preganjajo in izganjajo čez madžarsko mejo in tam jih Horthy-jevi banditi — kakor pravi »Epoha« — v zvezi s caristi kratkoma pobijajo. Ruski monarhisti imajo nešteto zločinov na vesti in vsak dan počenjajo nove, pa jim ni mogoče priti do živega, kako tudi, saj »Balkan« debelo in kričeče piše, da »Beograd in Srbija ne trpi ljudi, ki so proti carski Rusiji in proti vstajenju ruskega carstva.«

Slavje brez primere. Po dispoziciji slavnostnega odbora v Beogradu bo prisostvovalo kraljevi poroki 1800 in eden oficir in sicer: 1 vojvoda, 9 generalov, 14 pukovnikov, 102 podpukovnika, 4 majorji 193 kapetanov in 1071 podoficirjev iz cele države, drugi pa iz Beograda. Navzoči bodo tudi 15.020 vojakov, polki 25, 3 in 43, od vsake

armije po ena topovska divizija, ena eskadrila od 12 aeroplanov in oddelek mornarjev. — Svečanostni odbor hoče razviti slavje in parado brez primere, v koliko je to primerno za današnje razmere, za narodno bedo in strašno socialno ostanje, ni treba razmotrivati.

Kdo je minister ver — policajdemokrat dr. Krstelj? Kot zastopnika hrvaškega naroda je poslal Pašič v Genovo verskega ministra — policajdemokrata dr. Krstelja. Beograjsko »Videlo« karakterizira zastopnika Hrvatov v Genovi Krstelja na sledeči način: »Kdo je Krstelj? Postal je minister samo radi tega, ker igra v ministrskem svetu ulogo Pribičevićeva lakaja in gospod Pribičević priporoča za ministre ljudi, kot je bil na primer dr. Krizman. Minister Krstelj ne zna francoski. In vlada je poslala v Genovo človeka, ki ne bo znal niti pozdraviti evropskih državnikov, kaj še le, da bi se upal poseči v kak diplomatski pogovor ali boj.«

Razlika med katoliškimi in pravoslavni bogoslovci. Versko ministrstvo plača za vsakega pravoslavnega bogoslovca mesečno štipendijo v iznosu 600 dinarjev (2.400 kron). Treba pa pomisliti, da vstopajo v pravoslavno bogoslovje pravzaprav deca, ki je dovršila četrti gimnazijski razred. Poleg mesečne štipendije nabavljajo ministrstvo ver za pravoslavno deca v bogoslovjih platno za perilo in sukno za obleko. Katoliški bogoslovci morajo končati 8 gimnazij in koliko znašajo štipendije katoliških bogoslovcev, je itak znano. Kako je z državnim perilom in obleko naših bogoslovcev, o tem nam bodo poročali naši gg. teologi. Kakor pravilno, je naše ministrstvo ver samo nekak oddelek pravoslavnega patrijarhata.

Dnevne novice.

Nevarno obolel je č. g. dekan ter župnik v St. Lenartu v Slov. gor. Josip Janžekovič. Blagi gospod se priporoča s obratom v molitev.

Obsodba dr. Susteršiča. Na shodih SLS v Slov. Bistrici in v Ljutomeru je naše ljudstvo izreklo ostro obsodbo nad dr. Susteršičem. Z ogorčenjem je zavrnilo njegovo, od naših političnih neprijateljev najeto namero razbiti edinstvo v stranki. Na slovenjebistriškem shodu je bila soglasno sprejeta ta-le resolucija: Obsojamo kot odločni katoličani in Slovenci vsak poiskus, da se po naročenih ljudeh, to je po dr. Susteršiču in njegovih sodrugih krši enotnost naše SLS. Dr. Susteršiča in vse njegove poizkuse obsojamo z vsem ogorčenjem in izjavljamo, da ostane mo v teh resnih časih zvesto vsak čas ob strani SLS. — Njeno taktiko in sedanjo politiko popolnoma odobravamo. Susteršičevo izdajalsko postopanje pa najodločneje obsojamo.

Za koroške Slovence. Na političnem zborovanju v Ljutomeru na velikonočni pondeljek je poslanec dr. J. Hohnjec očrtal položaj in trpljenje koroških Slovencev, ki so ostali pod oblastjo Avstrije. Zborovalci so soglasno sprejeli to-le resolucijo: »Z globoko žalostjo in z iskrenim sožaljem sprejemamo vesti o duševnem in telesnem trpljenju koroških Slovencev, katere je tamonjšje zagrizeno nemštvo obsodilo na narodno smrt. Mi zahtevamo od vlade naše države, da o preganjanju Slovencev na Koroškem obvesti kulturne evropske države, ki po svojih zastopnikih sedaj zborujejo v Genovi in ki so članice zveze narodov. Ker heimstatistko navdahnjeno in nacionalno nestrpno nemštvo koroškim Slovincem ne da slovenskih osnovnih šol, niti noče napram slov. manjšini izpolniti drugih dolžnosti, ki so mednarodno-pravno zajamčene in ki jih je prevzela avstrijska republika, zahtevamo od naše vlade, da po zakonu reciprocitete nemški manjšini v naši državi meri pravo po isti meri, po kateri se meri Slovincem na Koroškem.«

Rusko-nemški dogovor. Te dni je dil sklenjen in podpisan v Genovi dogovor med Nemčijo in sovjetsko Rusijo. Za Nemčijo ga je podpisal Rathenau, za Rusijo pa Čičerin. Namen tega dogovora je gospodarska zveza, ustvarjajo se pa tudi vzajemni diplomatski odnošaji in dajejo se razne garancije popolne ravnopravnosti obeh držav. Sklenjeni dogovor je izzval v Genovi veliko senzacijo.

Lov na nemške glasove. V novosadskem »Deutsches Volksblatt« čitamo obširno poročilo o velikem političnem shodu, ki se je vršil v Futogu v Bački. Ta shod so inscenirali neki radikalni prvaki, meneč, da se jim bo posrečilo poloviti nemške glasove. Prišel je minister Marko Trifkovič, prejšnji in sedanji poštni minister in še pop dr. Janjič, ki pri takih stvareh nikdar ne manjka. Prvi je govoril bivši poštni minister Miletič v nemškem jeziku. Nemcem je ponujal bratsko roko in širokogrudno srce v delu za skupno domovino. Proslavljal je radikalno stranko, češ, da ona štiti narodnost, materni jezik in vero, sedanji poštni minister je dejal, da mora podreti zid med Srbi in Nemci, pop Janjič pripoveduje, kaj hočejo vse dati Nemcem itd. — Na vse te lepe objube je odgovoril Nemeč dr. Kraft, povdarjal je, da so se tudi Nemci mnogo zanašali na ustavo, da bi hoteli lojalno sodelovati z drugimi narodi, da pa baš državna oblast, ki je poklicana, urediti vse odnošaje v državi pravično in pošteno, po svojih organih marsikaj počenja, kar tepta po ustavi zagotovljene pravice, če že ne govorimo o enakopravnosti, o kateri ni ne duha ne sluha. Končno je pozval radikalne prvake, naj po kažejo, koliko znajo in hočejo storiti za svobodo in enakopravnost in ko bodo Nemci, ki so že organizirani v svoji stranki, to videli in presodili, bodo tudi pripravljani, vsak čas pošteno konferirati z radikali. Kraftov govor je zelo ohladil »bratoljubne« radikale, bili so v zadregi in na vsa očitanja o nezakonitem postopanju raznih upravnih organov so se vsi po vrsti izgovarjali na notranjega ministra, ki je demokrat. Ti izgovori so zelo značilni. Državotvorci, ki se borijo proti separatizmu, ustvarjajo poseben ministrski separatizem, za enotno državno politiko nimajo smisla in zadovoljni so, da vsaka stranka na vladi po svoje nastopa in ukrepa. Narodno »edinstvo« hočejo skleniti z Nemci, za sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci pa nimajo ne volje ne smisla.

Samostojni poslanec Stipe Dobnik je sklical za dne 17. aprila shod Samostojne v Cirkovcah pri Pragarskem. A bivši njegovi lastni pristaši so pred začetkom shoda stopili pred njega in izjavili na posebno resen način, da naj takoj pobere svoja šila in kopita. »Ne maramo ne tebe, ne tvoje Samostojne. Dovolj imamo vaše farbarije«. In hočeš, nočeš, jo je moral junaški Stipe odkuriti čez širno in ravno polje. Slovensko ljudstvo je že po vseh selih spoznalo, da je Samostojna samo nesreča za vse sloje našega ljudstva, prav posebno pa še za našega kmeta.

Nekaj o razsipavanju in štedenju denarja pri nas. — Izdatki za našo vojsko znašajo baje 5 milijard kron. Vse, kar se dobi potom dač in carin, vse se brez vsakega reda zafučka za vojaštvo, tako, da se z vsakim dnem globlje potapljamo v neznanse dolgove in splošno siromaštvo. In pri vsem tem še hodi vojak razcapan okoli, da nas je sram, ko to vidijo tuji. Vojak nima celo leto udobnega ležišča; celo dijaki-enoletniki spijo po trije v dveh posteljah; tudi hrana je skrajno pičila, posebno proti koncu mesca, ker nihče ne vodi računa v gospodarstvu, čeravno se mesečno 3333 K zaračuni za vsakega vojaka. Kam gre ta denar? Imamo pa tudi druge dokaze, da ni nikakega reda in sistema. V Mariboru je bilo pod Avstrijo veliko več vojakov in edinic, kakor danes. Imeli smo takrat dva do tri polkovnike v posadki, danes jih je baje osem! V Avstriji je bil poveljnik čete po zakonu stotnik ali kapetan, večkrat tudi celo kak starejši nadporočnik. Danes zapoveduje četam več kot polovica majorjev, čeravno že beseda sama kaže, da je major višji poveljnik, kakor stotnik. Častniki se naj povišujejo po potrebi, ne pa po zahtevah »bele« ali »črne roke«. — Poveljnik vojaške realke je bil prej navadno kak major ali podpolkovnik; pri nas je to bil polkovnik in to še tedaj, ko cela šola ni bila večja, kakor ena četa. Ta šola je pa že bila meseca julije razpuščena, ali poveljnik te šole pohajkuje še danes, deset mescev pozneje, brez kakega posla po Mariboru. V tej šoli je že davno umeščena podoficirska šola, katera šteje baje 300 vojakov. V Avstriji je bil poveljnik kak starejši stotnik ali kak major, tu je poveljnik zopet polkovnik. — Zakaj se torej na eni strani denar brezvestno razsipava, na drugi strani pa ni fčka za invalide, sirote, delavce, bolnišnice, visoke šole itd.? Hočete mendati, da bo h koncu samo še vojak imel pravico živeti, vse drugo pa le davke plačevati! Ljudstvo bo vedelo pri volitvah na to odgovoriti. Obupen položaj našega orožništva. Prejeli smo in priobčujemo: Po demokratičnem časopisu se v enomer razširjajo vesti, češ, kako sijajen je položaj aktivnih in vpokojenih orožnikov. Ker se takim vestem le prerado verjame, smatram za umestno, da tisti, ki jih razširjajo, pišejo vedoma neresnico. Z zakonom o draginjskih dokladah iz leta 1922 so »urejene« draginjske doklade za vse državne uslužbence, za daljeslužbe podoficirje vojske ter oficirje kot vojaške in orožništva. Edino izjemo v tem zakonu tvori moštvo orožništva. Ves priboljšek so besede komandanta celokupne žandarmerije: »Orožniki stoje slabo, to nam je znano. V tem času krize pa mora vsak nekaj utrpeti, kajti skromnost je najboljši izhod iz tega položaja.« — Po našem mnenju je pa »skromnost« tudi najboljši izhod vojnega ministra, ki razglašajo, češ, orožništvu se ne more ničesar izplačati, ker redni proračun še ni odoben. Tako torej! Vprašamo samo, odkoder so neki višji denar za draginjske doklade drugih državnih nameščencev? Zakaj neki ni denarja za moštvo orožništva? Lahko je biti skromen, še lažje je priporočati skromnost drugim, ako tisti, ki priporočajo skromnost, sam dobiva prejemke, ki mesečno znašajo več, kakor celoletna plača orožnikova. In temu, ki priporoča skromnost, morajo orožniki, ki so plačani od države, opravljati službo konjarja in postrežkal! Ako ni kredita za moštvo orožništva, kdo je neki dal kredit za nabavo šivalnih strojev, katere sedaj razjeda rja, ker ni potrebnih za popravilo in krpanja lukenj v orožniških uniformah. To se dogaja v dobi, ko se orožnikom deli zapor, mesto zaslužnih selitvenih stroškov! Kje so nekje že za lansko leto zaslužene dnevnice, kje pristojbina za razsvetljavo, ki gre orožnikom že leta 1921 in 1922? O teh pristojbinah govori tudi novi na »solidnem temelju« zgrajeni zakon o žandarmeriji. Najbednejši je gmetni položaj orožništva v Sloveniji. To dejstvo neprostovoljno ugotavlja g. Lažič, načelnik ministrstva v listu »Policija« št. 3 in 4 iz tega leta. V tem listu piše, da dobiva orožnik v južni Srbiji mesečno 500 dinarjev draginjske doklade, a za prehrano pa plača samo 60—100 dinarjev, o čemer se je osebno prepričal. Sem orožnik v Sloveniji, a dobivam samo 400 dinarjev mesečno kot draginjske doklade, plačati pa moram za prehrano mesečno 450 dinarjev. Orožništvo v Sloveniji hodi razcapano in na pol boso, zre v obupno bodočnost, pomoči ni nobene od nikoder, čeprav nas v enomer farba demokratično časopisje, ki nas je dosedaj še vselej varalo in zgolj farbalo. Nas orožnike se smatra kot nekako bitje, ki naj živi samo od skromnosti, za nas, ki se nas smatra za helote in državne parazite, ni kredita za zvišanje draginjskih doklad! Mi orožniki v Sloveniji imamo samo pravico molčati, vestno opravljati svojo službo ter se tolažiti s skromnostjo in potrpežljivostjo. Razmere, ki vladajo sedaj v orožništvu, so enostavno nevzdržljive!

Zmaga slovenske ljudske stranke. V občini Slatinski dol nad Mariborom so se pred kratkem vršile občinske volitve. Slovenska ljudska stranka je takoj ob začetku razpisa volitev postavila kandidatno listo. Nasprotniki niso mogli dobiti niti toliko podpisov, da bi sestavili kandidatno listo. Jožef Paskolo, nekdanji župan v tej občini je postal mirnejši in je spoznal, da ne demokrati in ne samostojni ne bodo oteli kmeta. Za župana je bil soglasno izvoljen naš somišljenik g. Detiček.

Na politični shod KZ, ki se vrši na Belo nedeljo ob 8. uri dopoldne v dvorani gospoda Jožefa Koder pri Sv. Lovrencu na Pohorju, pridite v najobilnejšem številu vsi kmetje, obrtniki in delavci ne samo iz St. Lovrenca, ampak tudi iz sosednih župnij, iz Puščave, St. Ožbalta, Brezna in Ribnice. Z združenimi močmi bomo protestirali proti neznosnim davkom, s katerimi hoče brezvestna vlada kmeta in obrtnika zadušiti. Po našem poslancu Zebotu bomo sporočili Beogradu, da je mera krivic polna in naše potrpežljivosti konec.

Mož čez Muro pri Veržeju se otvori v nedeljo, dne 23. aprila. Začetek slavnosti bo ob pol 11. uri. Otvoritveni govor ima pokrajinski namestnik Ivan Hribar. Nato sledi sv. maša v sredini mosta pod križem, blagoslovitev mosta in cerkveni govor. Cerkevne slovesnosti bo opravil preč. g. stolni dekan dr. I. Tomazič. Po cerkveni slavnosti izroči minister stavb mostu prometu.

Usposobljenostnih izpitov za ženska ročna dela ter za otroške vrtarice po odredbi Višjega šolskega sveta letos ne bo na državnem moškem učiteljskem v Mariboru. Kandidatnje, ki hočejo položiti te izpite, naj se obrnejo na ravnateljstvo državnega ženskega učiteljskega v Ljub. ljani.

Zalostne zanimivosti iz Kamenščaka pri Ljutomeru. Zalostne Velikonočne praznike obhajajo letos naši zavedni pristaši na Kamenščaku. Pred nekaj tedni je požar upepelil posestnikoma Pušenjaku in Škrjancu poslopja do tal. Na Velikonoč pa je zadela nesreča posestnika Ferdinanda.

da Glavnik. Predpoldne so mu pokopali 18 letno rejenko Matildo Kimlar, sestro našega požrtvovalnega društvenega delavca in podtajnika A. Kimlerja, katerim izrekamo iskreno sožalje. Isto noč ob 10. uri pa mu je upepelil požar celo poslopje do tal. Govori se, da mora biti v bližini zlobna roka, ki je že uničila in ponesrečila tri naše družine na Kamensčaku.

Tragična smrt 19 letnega mladeniča: Od Sv. Benedikta v Slov. gor. nam poročajo: Te dni je šel fant živko Jakob zgodaj zjutraj v hlev, da opravi konje, hotel je ta dan peljati goste na ženitovanje. Pri tem opravi ga suno konj z nogo v prednji del života, da je moral kar leči. Dan nato je proti večeru izdihnil svojo dušo Stvarniku v roke, čeravno so vsi z zdravnikom vred imeli upanje, na ozdravljenje. Pokojni je bil radi svojega humorističnega značaja in veselega petja izvanredno priljubljen. Staršem, sestri in bratom naše sožalje.

O Wrangelu in njegovi akciji se je ministrski svet pretečeni teden tajno posvetoval. O sklepih ministrskega posvetovanja ni mogoče kaj zvedeti. Za Wrangelove pustolovčine so se začeli zanimati tudi Angleži in angleška vlada je poslala našemu zunanjemu ministru noto, ki zahteva točno obvestilo, kaj sploh počenja Wrangel v državi SHS. Državljanje SHS skuša minister prepričati, da je Wrangel navaden in lojalni gost, četudi inšpicira svojo vojsko, deli ordene, rekrutira druge Ruse, ter jim grozi v imenu naše države, radovedni smo pa, s kakimi izgovori bo skušal Angleže odpraviti. Če bo celo akcijo zanimal, potem se do dobra osmeši, danes pozna ves svet reakcionarno — trojico, ki se pripravlja na pohod proti Rusiji in tudi proslave »belega ruskega carja« po beograjskih listih povedo več kot dovolj. — Te dni je potoval skozi Beograd francoski general Gaurand, ki pravi, da ima neko misijo v Mali Aziji, vidi se pa, da inšpicira Wrangelove čete ter proučuje situacijo glede napada na Rusijo.

Fašistovski izgredi. Ko je prispel zagrebški župan s parnikom dne 10. t. m. v Split, ga je na obali pričakalo okrog 20 fašistov, ki so kričeli na vsi moč: »Doli Zagreb, doli Radič, doli Heinzel (zagrebški župan)!« — Ko je parnik obstal, se je prvi izkrcal neki Čeh imenom Jelinek. Ko stopi na obalo, ga začnejo fašisti obmetavati z gnilimi jajci, mence, da je to zagrebški župan. Policija je to početje dolgo časa mirno opazovala, končno je pa le Čeha odvedla zopet na brod, fašiste pa pustila, da so naprej tulili po svoji mili volji. — Vpiti je fašistov se je ponovilo tudi zvečer, ko se je župan odpeljal iz Splita in v Korčuli, kamor je prispel ob polnoči, so bili fašisti že avizirani in pričakovali so ga z divjim kričanjem. Tudi v Dubrovniku so bili fašisti pripravljani, pa si niso upali prav nastopiti. — Pošteno meščanstvo je pošiljalo k zagrebškemu županu deputacije, da izrazi obsodbo tega divjaštva.

Razbojniški rusko-caristični general Semjonov, ki je bil, kakor smo zadnjič poročali, aretiran v New-Jorku ter potem zopet izpuščen proti visoki kavciji, — je utekal in vsa prizadevanja policije za njim so brez uspeha. Kavcija je iznašala 30.000 dolarjev, nekaj je imel sam, drugo so mu pa prijatelji posodili, pozneje so se pa skesali in nameravali so zahtevati svoj denar nazaj. Če bi se to zgodilo, bi ameriška policija generala vtaknila takoj pod ključ, mož pa je slutil, kaj se pripravlja in rešil se je z begom.

Poneveril pol milijona kron. Ivan Novačič, oficijal finančijskega ravnateljstva v Zagrebu je nabavljalk sladkor za državne uradnike. Za nabavo sladkorja je zbral pri uradnikih večje svote denarja in tirjal od strank razne takse, katere bi bile morale te vplačevati samo v blagajno finančijskega ravnateljstva. Na ta način si je nabral Novačič okroglih pol milijona kron in neznano kam pobegnil.

Velikonočni prazniki so izvalili marsikoga iz brloga. Čudno je človeka dirnilo, da je našel na Pohorju Ljubljance in Celjane, a prav malo Mariborčanov. Začuden so povpraševali tujci po vzroku tega slabega poseta. Žal smo morali priznati planinsko mlačnost, katere okužuje vedno bolj naše razumnštvo, in ki ne pride dalje, kot morda do Limbuša. Ljubljanci in Celjani so obljubili, da bodo še večkrat posestili naše Pohorje, vsled česar pričakujemo, da bodo tudi Mariborčani raztrgali verige, ki jih vežejo na Limbuš in kavarne ter napravili izlete v daljšo okolico.

Otvoritev sezije pri »Ruški koči« se vrši, kakor se začenja, v nedeljo, dne 30. aprila t. l. z običajno sv. mašo v cerkvi sv. Aneha na Pohorju. Več o tem poročamo o priliki.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 304, francoski frank stane 28.40 do 28.60 naših kron. Za 100 avstr. kron je plačati 4.05 do 4.07, za 100 čehoslovških kron 616 do 620, za 100 nemških mark 107 do 110 in za 100 laških lir 1670 1680 jugoslovanskih kron. V Curihu je

vrednost naše krone 165 centima (1 centim je 1 vinar). Od zadnjega poročila je vrednost naše krone poskočila Od zadnjega poročila je vrednost naše krone poskočila za tri točke.

Šmarnice za leto 1922. Znamenja na nebu. Spisal dr. Jerše. Cena 30 dinarjev. Nove Šmarnice so ravnokar izšle. Knjigo je dobili v Cirilovi tiskarni v Mariboru. Vsebinsko je času primerna in je te šmarnice le pozdraviti, posebno, ker že nekaj let nismo imeli nobenih novih šmarnic.

Šmarnice arskega župnika. Razlaga lavretanskih litaniij po bl. župniku Vranju. Te šmarnice so se ljudem zelo priljubile. Dobiti jih je še nekaj lepo vezanih izvodov v Tiskarni sv. Cirila izvod po 10 K.

Nova knjiga za srednje šole. Kocenov geografski atlas je ravnokar izšel v založbi St. Kugli v Zagrebu. Predelal in izpopolnil ga je dr. Hranilović, dr. Modestin in dr. Senova. Ima 78 raznih kart, ki obsegajo 4 dele: Obči zemljepis, zemljepis Evrope, zemljepis izvenevropskih dežel in podonavske dežele. Atlas je lep, precej dobro vezan in stane 100 dinarjev. Na razpolago je v knjižarni Cirilove tiskarne. Učenci si ga bodo pač zelo težko omislili, ker je silno drag.

Iz Ptuj.

Naš voditelj dr. Anton Korošec bo zboroval dne 23. aprila ob pol 11. uri predpoldne v Ptuj v prostorih društvene hiše za ptujski okraj. Istega dne ob 9. uri dopoldne se vrši istotam sestanek županske zveze za ptujski okraj.

Ptujske čenče. Ker se širijo po Ptuj hudobne govornice, da so pristihi ptujske podružnice JDS sami advokate, konstatiramo resnici na ljubo po poročilu našega posebnega poročevalca, da je stranka na svojem občnem zboru dne 7. aprila izvolila v odbor le s e d e m ptujskih advokatov (izmed 12). Uverjeni, da bodo tudi naše čitatelje natančneje zanimali ti zaslužni možje, saj imajo večkrat z njimi opravka, podamo točno cel odbor. V odboru so advokate, odlični pedagogi (afera Pesek), večji trgovci, ki zaslužijo svoj denar od našega kmeta, obrtniki vseh panog, vsi sloji do hlapca Janeza. Predsednik: dr. Tone Gosak, I. podpredsednik: A. Klemenčič, nadučitelj, II. podpredsednik: Franc Lenart, veletrgovec, tajnik: dr. Fr. Salamun, tajnica: M. Kocmut, učiteljica, Karl Kveder, rav. mešč. šole, dr. M. Senčar, bivši gerent občine, F. Skuhala, tajnik posojilnice, Zelenko Ignac, čevljar, dr. F. Fermevc, zdravnik, dr. B. Štuhec, Mahorič F., gostilničar. Širši odbor: Zupančič Dragotin, gostilničar, Sagadin Ljudevik, tajnik, Vaupotič J. sedlar, Segula J., učitelj, dr. Visenjak Veko, advokat, Kosar Franc, davčni uradnik, Franci Janez, hlapec pri Zupančiču, Schönwetter J., pomočnik pri Al. Brenciču, Kostanjevec Al., pomočnik pri F. Lenartu, ga. Vida Horvatova, gđc. Irma Schelligo, ravnateljica M. S., Snaj Ivan, trgovec, Jančič J. učitelj, Alič Fr., profesor, Sagadin Josip, mizar, dr. Komljanec Josip, profesor, Brencič Anton, trgovec, dr. Jurtela Franc, advokat, Toplak Franc, upravitelj, Gorup Jožef, šolski vodja, Turin V., postajevodja, dr. Vrečko Vladimir, zdravnik, Kraigher Avgust, stekleni trgovec, Celestina Feliks, inženir, Orešnik Vinko, gostilničar, Princ Albert, davčni uradnik, Krušič Jakob, bančni sluga, Arnejčič Josip, čevljar. — V vednost in ravnanje.

klub jugofašistov. Predsedstvo prevzame najbrže komisar pri tukajšnjem glavarstvu g. V., ker ima dovolj prostega časa na razpolago, tajništvo pa znani akrobat, tukajšnji nadgozdar g. B. Službena obleka: smoking s kurjim peresom v levih gumbici. Na zdar!

Ata Tone so jo pogruntali. Da ne bo nobene zamere, ne na levo, ne na desno, predlagam: V odbor JDS, podružnice za Ptuj in okolico se izvolijo vsi člani organizacije in ker je teh premalo, pa še nečlani navrh. To nikakor ne moti velikopoteznosti in idealne višine, v kateri plujejo govori ptujske vinarije.

V Ptuj se zida židovska sinagoga. V pripravljalnem odboru je med drugimi arci tudi nam dobro znani svetnik M. Jurca.

Iz Maribora.

Širši odbor SLS za mesto Maribor se je dne 13. aprila konstituiral. Za načelnika je soglasno izvoljen zopet g. dr. Josip Leskovar, za podpredsednika gospod Anton Krepek, za tajnika gospod Grobovšek, za blagajnika gosp. Ozvatič. Sklenilo se je, organizacijo podrobno razpresti po vseh delih mesta. Mesečni shodi se bodo vršili vsak prvi ponedeljek v mescu in v dvorani Strokovne zveze.

če, eno je gotovo, rimski borbeni učitelji so imeli le malo prostega časa in med njimi je bil Hipija najbolj zaposlen.

Njegova navada je bila, da ni zanemarjal nobene, še tako neznatne stvari, ki je bila v zvezi z njegovim poklicem. Saj tudi ni smela uiti nobena malenkost njemu, ki ga je njegovo vsakdanje delo učilo, da utegne zavistiti zmaga in življenje od trenutka, od mahljaja, ki bi bil le za misel prepozen. Razen tega je bil Hipija izredno ponosen na točnost, red in doslednost v svojem smrtnonevarnem poklicu.

Čeravno je bil za tisto noč zaposlen v drznem podjetju, čeravno je vedel, da bo jutri, najsi noč mine tako ali drugače, daleč čez potrebe gladiatorja preskbljen, je vendar hotel še tudi nocoj izpolniti vse svoje dolžnosti in obveznosti. Valerija ga bo jutri pričakovala. Sporočiti ji je moral še nocoj, to je zahtevala njegova točnost in natančnost, da bo morebiti jutri zadržan.

Podal se je torej k njej. Ko je potoma iskal besed za svoje opravičilo, mu je prišlo na misel, kaj vse se utegne z njim zgoditi v bližnjih urah, — da se utegne Placidov načrt ponesrečiti, kar bi pomenilo vsaj zanj, za voditelja gladiatorjev, gotovo — smrt.

In prikradlo se mu je, danes prvokrat, v srce mehko, otožno, pa ne neprijetno čustvo, ko je v duhu gledal — svojo učenko v vsem ponosu njene sijajne lepote.

Mnogokrat jo je občudoval, se radoval njene lepote, pravilne umerjenosti njenega telesa, si želel, da bi se smel dotakniti njenih mehkih svilnatih las — in vendar se je stresel — čudno za takega moža — in je odmaknil roko, ko je nekoč pri vaji vsled nagle kretnje padla kita njenih las preko njegove roke —

Strajk v mariborski delavnici južne železnice. Delavstvo v delavnici južne železnice je stopilo včeraj v jutro v strajk z upravičeno zahtevo, da se mu zvišajo dnevnice. Delavstvo se obnaša pri stavki povsem mirno in so »Jutrova« poročila o rabukah v delavnici demokratska — izmišljotina.

Bratje Tavčar so kupili te dni hotel »Stadt Wien« v vsemi pritliklinami. Na mestu, kjer stoji ta gostilna in bioskop gospe dr. Gustinove, bodo podjetni bratje zgradili velik hotel in hišo za stanovanja. Z deli se bode pričelo še to leto.

Sumljiva »specijalka«. Pred par dnevi se je odigral na mariborskem kolodvoru dogodek, ki dokazuje, da živimo res v policijski državi, kakršno pač težko najdete v Evropi. Trg. potnik g. Dragotin Kollar, zastopnik tvrdke Vlad. Arko v Zagrebu, je med vožnji na progi Ljubljana — Maribor iz radovednosti študiral svojo »specijalko« ter se prepričeval o trditvi, da pride na vsakih 500 metrov en brzovarni drog in da se potemtakem razdalja med postajami strinja s podatki karte. Ko je v Mariboru — nič hudega sluteč — izstopil, pristopi policaj in ga v »imeni zakona« aretiraj. Mož pogleda policajja začuden in vpraša zakaj! — »Boste takoj videli«. — Osumljen je bil vohunstva. Ako bi ga slučajno navzoči policijski komisar Danilo N. ne bil rešil iz mučne situacije, bi gospod Kollar lahko celo noč in morda še dalje premišljeval o previdnosti naših državotvorcev, ki so nas osrečili s tako dobro organizirano policijo.

Hrvatje obsodili prepečarja Škerjanca. Dne 11. aprila je znani fašist in lomilec trgovskih izložb Škerjanc prišel v Narodno kavarno. Bil je nabasan, kakor navadno. V kavarni so bili tudi nekateri hrvatski gostje. Ko sliši Škerjanc hrvatsko besedo, začne divjaško rohneti in izlivati svojo onemoglo jezo nad hrvatskim blokom, Radičem in Hrvati sploh. A Hrvati so napravili kratek obračun. Par močnih bunk in Škerjanc je bil ozdravljen hrvatsko-blokaške boleznii. V varstvu policajev si je Škrjanc še le upal domov.

Slov. politično društvo za Štajersko v Mariboru ima svoj občni zbor dne 26. aprila t. l. ob pol 7. uri popoldne v tajništvu SLS v Mariboru, Koroška cesta 5. Dnevni red: Razpust podružnice.

Podružnica društva policijskih nameščencev v Mariboru priredi dne 6. maja 1922 ob 20. uri v Götzovi dvorani veselico s koncertom, petjem itd. Cisti dobiček je namenjen podpornemu skladu policijskih vdov in sirot.

Sestanek obrtnikov se je vršil torek, dne 18. t. m. zvečer pri Vlahoviču na Aleksandrovci cesti in sicer za graško predmestje in za Melje. O položaju, pred vsem o gospodarstvu in državi je govoril poslanec Franjo Zebot. Enaki sestanki Obrtne zveze se vršijo te dni za magdalensko in koroško predmestje.

Občni zbor, hkrati protestno zborovanje društva jugoslovanskih državnih uslužbencev in vpokojencev v Mariboru se vrši v soboto, dne 22. aprila, ob 20. uri v veliki dvorani Narodnega doma in ne v porotni dvorani okrognega sodišča. Udeležba naj bo obilna!

Društvo vrtnarjev in prijateljev vrtoznanja, da se v nedeljo, dne 23. t. m. ob 10. uri dopoldne v ljudskem vrtoznanju članov in drugih prijateljev vrtnarstva. Razpravljalo se bo o bodoči vrtnarski razstavi.

Mesto venca na grob umrlemu prevz. knezoškofu dr. Napatniku so darovali dijaški kuhinji v Mariboru gg.: Martin Petelinšek, katehet mešč. šole, Avgust Sparl, korni vikar, Evgen Berger, korni vikar, Anton Tkavec, stolni vikar in Alojz Rezman, stolni kaplan. Prisrčna hvala.

Davorin Zunkovič:

Nemška krajev. imena na Sp. Štajerskem.

Stattenberg.

V tem slučaju je slovenska imenska praoznačba že nekoliko zatemnela, toda v imenu samem še vedno uči nespoakedrana. Slovenci so to višino, na kateri se nahaja grad, imenovali nekoč kot »Stattin breg« („statten“, češki „statečný“ = hraber in močan). Zgodovina nam sicer pravi, da se je na haju prvotni grad „Stattenberg“ na hribu v občini Sv. Ana, torej nekako 4—5 km dalje proti jugu, ter da se se šele po razpadu tistega gradu preselili semka. To naziranje pa ne drži, ampak sta bili dve taki označbi „Stattenberg“, od teh je imela vsaka svoj poseben namen pri obrambi kraja.

Hrepenel je, da bi jo še enkrat videl, morebiti zadnjič. Priznal si je, da jej ni bilo enake v Rimu in da je bil pri vsej njeni sijajni lepoti ponos njen najlepši in najmočnejši čar.

Drzen človek je bil in drzno igro na življenje in smrt je hotel igrati tisto noč. Take misli v takem srcu in ob takem času dozoriyo z nevarno naglico v zlo. Občudovanje, ki ga ne oplemeni čustvo ljubezni, kakršno more vzkliti le v čistem srcu, tako občudovanje ženske lepote se kmalu izpremeni v sebičnost in krutost, v strast in poželjivost. Valerija je bila ponosna ženska, najponosnejša, najlepša v Rimu. Strastno mu je planilo srce, ko je razmišljal, kaka zmaga bi bila, če bi sklonil to ponosno glavo in jo ponižal prav do svojih nog.

Premišljeno, po vojaško je pregledal sam in osebno vse priprave. Zarota je bila v polnem teku, zarotniki so bili oboroženi in poučeni za vse slučaje, straže in čete porazdeljene po mestu.

Nekaj ur je še imel na razpolago, preden se je bilo treba zbrati ob določenem času v tribunovi hiši.

Te ure je sklenil da posveti Valeriji. Nasititi je hotel vsaj svoje oči na tej mamljivo lepoti, videti jo je hotel, posloviti se je hotel od nje. Vsikdar ga je prijazno, prisrčno sprejela. Morebiti bo žalostna, če ga izgubi —

Zloben smeh mu je krozil krog usten, pa njegovo srce je močnejše bilo ko kedaj v življenju, ko je stal v portiku ob Merkurjem kipu.

Valerija je sedela v svoji sobi.

(Dalje prihodnjic.)

Gladiatorji.

Druga knjiga. — Anteros.

(91. nadaljevanje.)

Kakor vsi ljudje, ki živijo v vednih bojih, je bil tudi Hipija le tistikar najbolj srečen, kadar so ga od vseh strani obdajale nevarnosti, ki so zahtevale hladno kri in čuječ pogum, in dasiravno je tudi on imel trenutke v življenju, ko si je zaželel nežnejšega, mehkejšega veselja in počitka, je zadostovalo rožljanje ščitov in zvenketanje mečev, da se je v njem iznova zbudila njegova bojevitost narava.

Hipija je poučeval Valerijo v mečeborbi po eno uro v določenih dneh.

Amfiteater in vse kar je bilo z njim v zvezi, je imelo v tisti dobi nekaj bolehen, nezdrav vpliv na vse stanovne rimskega ljudstva, tako da se celo rimske patricijske dame niso sramovale, se vaditi v mečeborbi, in pripovedovalo se je, da so se žene plemenitega rodu celo udeleževale borbe v areni. Seveda, tako skrajno preziranje in zanikanje ženske dostojnosti in ženskega čustvovanja je bilo le redko, toda mečevanje in pestenje in krik in vik in borbeno igre na domu so bile redne, vsakdanje vaje teh visokorodnih dam, ki jih je po njihovem mnenju zahtevalo zdrave in plemenite vzgoja.

Mogoče tudi, da moška umerjenost telesa in krepke mišice teh njihovih učiteljev niso ostale brez vpliva na učence, in da jim je taka vzgoja vzbujala preveč zanimanja za osebo in za poklic gladiatorjev — bodisi že kakor ho-

Slovenci sami rabijo dandanes označbo „staten“ le samo pri štetičnih konjih („stetičen konj“), to je konj, ki se noče premakniti z mesta, Nemci pa rabijo to označbo kot „Staat“ in „Stadt“, t. j. ozemlje, ki je utrjeno. V tem slučaju bi naj Slovenci splošno rabili imensko označbo „Statni breg.“

Thurnisch.

Trdilo se je, da je graščina in naselbina „Thurnisch“ dobila svojo označbo po grofu Hansu Thurn, ki je v letih 1687—1694 zgradil sedajno graščino. Ta trditev pa ne odgovarja resnici, kajti vas se že leta 1441 imenuje kot „Turnes“ in leta 1450 kot „zum Turnisch“ ter je bilo že takrat poskrbljeno za kako tehnično obrambo, kajti beseda „turn“ pomenja v starorusščini in madžarščini naselbino zemlje ob kakšni meji. Ime „Turniš“, kakor je v rabi pri tamošnjih prebivalcih, je prvotno slovensko, kajti to ime označuje, da so se tukaj že davno nahajali kaki nasi, ali okopi v obrambne namene, ki so bili pozneje ojačeni še s posebnimi utrjenimi građovi.

III. Nemška krajevna imena, ki imajo posebna slovenska imena.

Ankenstein — Borlin.

Graščina še sicer ima v nemščini svoje ime po gospodarjih „Ankenstein“, izgubila pa ni kljub temu slovenskega imena „Borlin“, kajti rod imenovanih plemičev je izumrl že leta 1323, vsled česar ime „Ankenstein“ ni moglo trajno ostati v porabi. Staro slovensko ime „Borlin“ tudi svedoči, da se nikakor ne nanaša, kakor se je do sedaj zatrjevalo, na tamošnji brod („vor“), marveč izključno na grad kot obrambna točka.

Montpreis — Planina.

Grad „Montpreis“ so baje v 11. stoletju zgra-

dili francoski temoljarji in ti so dati temu gradu ime „Monparis.“ Razven v listinah zabilježenih označb „Munparis“, „Montparis“ je pa še tudi ostala prejšnja stara slovenska označba „Planina“ v rabi, kajti v neki listini iz leta 1209 se najde „villa vinearum Planinich“, leta 1227 zopet „Planinich.“ Ime „Monparis“, kakor tudi „Montpreis“ se je zdelo Slovincem preveč tuje, vsled česar niso mogli tega imena prilagoditi svojemu jeziku.

Plankenstein — Zbelovski grad.

Grad in razvalina „Plankenstein“ pri Poljčanah nista noiri do današnjega dne izgubili svojega lastnega slovenskega imena „Zbelovo, Zbelovski grad“, čeprav ta označba še danes etimologično ni pojasnjena. Da ste ti dve označbi ostali tako strogo ločeni, čeprav najdemo v starih listinah le samo imena „Blanchenstein, Plancken, Plankenstein“, je umljivo iz tega, da ta grad in naselbina nista skupaj, marveč sta precej oddaljeni druga od druge. Ni pa popolnoma izključeno, da je bila označba „Zbelovo“ sama tista, ki je dala ime „Plankenstein“, kajti slovensko označbo „bel“ so predstavili v francoščino „blanche“ (= bel), vsled česar

fe bržčas nastala najstarejša imenska oblika „Blanchenstein“ iz leta 1206.

(Dalje prihodnjič.)

Občni zbor podružnice Slov. Straže v Mariboru se vrši dne 26. aprila t. l. ob 16. uri popoldne v tajništvu SLS v Mariboru, Koroška cesta 5. Dnevni red: Razpust društva. — Odbor.

Na drobno **TRGOVINA** Na debelo
emajlove, steklene, porcelanaste in majolične posode se priporoča cenj. občinstvu
Albert Vicel, Maribor, Glavni trg 5.

Vinotoč
otvorjen
v Rošpohu 107 pri Mariboru.
A. VIHER.

Naifinejši riž
italijanske znamke „Vercelli AAA Glace Sublime“ oddaja vsako množino nad 100 kg kakor tudi cele vagone najceneje in pod najugodnejšimi pogoji tvrdka
Paternost & Remic, Ljubljana
Slomškova ulica 11 1-2 Telefon 589

Centralgarage
Ivan VÖLKER
Maribor, Kersnikova ulica 1.
se priporoča za garažiranje luksuz in tovornih avtomobilov.
Telef. 409. 167 Telef. 109.

Žepne ure precizijske in stenske popravlja najsolidneje tvrdka R. Bizjak, Maribor, Gosposka ulica št. 16. 33-30

Dvovprezna kočija (landaver) z dvema mladima konjema v dobrem stanju, travnik in gozd do 8 oralov lep les se prodaja. Cena se izve pri Vau-potič na Ptujski gori. 2-2 163

VRVI
za zvonove, poljubna dolžina in debelost, kilogram po 90 K se naročijo pri
Maribor, Glavni trg 6. 189 7
Kolo moško, dober gumi se prodaja v Bohovi št. 22 pri Hočah. 169

Tri hiše prostorne v prometni Ljutomerski cesti nasproti kolodvora in sicer: 1. št. 14a enonadstropna; 2. št. 14 b pritlična z mansardami na dvorišču, velika veranda in vrt; 3. št. 20 trinadstropna, najmodernejše zidana, motor, vodovod, velik suh sušeren, primeren za kako fabriško podjetje ali trgovino v velikem, velik vrt in stavbišča. Posredujevalci izključeni. Jožef Kranjc, kaplan, Ljutomerska cesta 16, Ptaj. 1-2 165

Gostilničarji, kavarnarji in vinogradniki pozor!

Trgovina z vinom
Franjo Cajnko v Slovenjgradcu

Naznanjam, da sva se z mojim kompanjonom A. Osetom razdružila, ter vodim naprej vinsko trgovino v Slovenjgradcu sam, kar ne pomeni, da nisva večji vinogradi in kot spoznavalci vseh boljših vinorodnih krajev upeljal tako, da lahko ob vsakem času svoje cenjene odjemalce postrežem z najboljšim blagom. V zalogi imam: Muškatelj, graševino (rizling), burgundec, traminec, šipon in druga boljša namizna olja iz vseh boljših vinorodnih krajev. Kupujem vsa najboljša vina od producentov po najvišji ceni.

Vino v steklenicah (buteljke).

Se priporoča in želi vsem starim in novim odjemalcem vesele velikonočne praznike.

FRANJO CAJNKO
trgovina z vinom, Slovenjgradec.

3-3 158

Priporočamo Vam, da si ogledate manufakturno blago sukna, platna za rjuke in perilo, blago za ženske obleke in bluze, cefirje, kotone delavo duhovniških in vseh drugih moških oblek. Ugodno nizke cene! [Hitra postrežba!]

RUDOLF NIEFERGAL
MARIBOR, Koroška cesta 1 (stara gimnazija).

Dežne plašče
Klobuke 95
perilo
čevlje
dokolenice (gamaše), obleke, dežnike, palice, tržne torbice, potovalne košare, ročne torbice, motvoz (špaga) nudi v veliki izbiri po solidni ceni

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

STAVBENO PODJETJE
ACCETTO IN DRUGOVI
DRUŽBA Z O. Z.
MARIBOR
vogel: Frančiškanske in Wildenrainerjeve ulice.
Se priporoča. Cene zmerne. Postrežba točna in solidna. 8-12 131

ZAHVALA.
Za prežrte dokaze sočutja in številne izraze sožalja, ob prebriski izgubi srčno ljubljenega matere in tašče, gospe
TEREZIJE KRAHULIK
za mnogobrojno in častno spremstvo, izrekamo tem poim vsem najiskrenejšo in najtoplejšo zahvalo.
MARIBOR, dne 18. aprila 1922.
Zalujoči ostali.

Zadružna gospodarska banka d.d.
Podružnica v Mariboru.
Začasno: Koroška cesta 1/L — Telefon 311. — Brzjavni: Gospobanka.
Centrala: Ljubljana. Podružnice: Dlakovo, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.
Interesna skupnost z Sveopčo Zanačljsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.
Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000
Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.
Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.